

जीवितेषु दुर्गोधनं विज्ञाय कदाचिद्राज्यार्धयुधिष्ठिरस्तस्मै दास्यतीत्याशंक्य भगवांस्तं बोधयति दुर्गोधनवधार्थी मायाविन इत्यादिना ॥ ६ ॥ क्रियाभ्युपायैः शत्रुक्रियानुरूपैः प्रतीकारैर्धर्मैरघर्मैर्वैल्यर्थः एते तथाप्येनं हतं युद्धे लोकाद्रक्ष्यं तिमाधव ॥ वासुदेव उवाच ॥ मायाविन इमां मायां मायया जहि भारत ॥ ६ ॥ मायावीमायया वध्यः सत्यमेतद्युधिष्ठिर ॥ क्रियाभ्युपायैर्बहुभिर्मायामप्सु प्रयोज्य च ॥ ७ ॥ जहिवं भरत श्रेष्ठ मायात्मानं सुयोधनं ॥ क्रियाभ्युपायैरिद्रेण निहता दैत्यदानवाः ॥ ८ ॥ क्रियाभ्युपायैर्बहुभिर्बलिर्बद्धो महात्मना ॥ क्रियाभ्युपायैर्बहुभिर्हिरण्याक्षो महासुरः ॥ ९ ॥ हिरण्यकशिपुश्चैव क्रिययैव निषूदितौ ॥ दृत्रश्च निहतो राजन् क्रिययैव न संशयः ॥ १० ॥ तथा पौलस्त्यतनयो रावणो नाम राक्षसः ॥ रामेण निहतो राजन् सानुबन्धः सहानुगः ॥ ११ ॥ क्रियया यागमास्थाय तथात्वमपि विक्रम ॥ क्रियाभ्युपायैर्निहतौ मया राजन् पुरातनौ ॥ १२ ॥ तारकश्च महदैत्यो विप्रचित्तिश्च वीर्यवान् ॥ वातापिरिव लश्चैव त्रिशिरश्च तथा विभो ॥ १३ ॥ सुंदोपसुंदावसुरौ क्रिययैव निषूदितौ ॥ क्रियाभ्युपायैरिद्रेण त्रिदिवं भुज्यते विभो ॥ १४ ॥ क्रियाबलवती राजन् तानान्यत्किंचिद्युधिष्ठिर ॥ दैत्याश्च दानवाश्चैव राक्षसाः पार्थिवास्तथा ॥ १५ ॥ क्रियाभ्युपायैर्निहताः क्रियांतस्मात्समाचर ॥ संजय उवाच ॥ इत्युक्तो वासुदेवो न पांडवः संशितव्रतः ॥ १६ ॥ जलस्थं तं महाराज तव पुत्रं महाबलं ॥ अभ्यभाषत कर्तेयः प्रहसन्निव भारत ॥ १७ ॥ सुयोधन किमर्थो यमारंभोऽप्सु कृतस्त्वया ॥ सर्वक्षत्रं घातयित्वा स्वकुलं च विशापते ॥ १८ ॥ जलाशयं प्रविशेद्यवांश्छन् जीवितमात्मनः ॥ उत्तिष्ठ राजन् युध्यस्व सहास्माभिः सुयोधन ॥ १९ ॥ संतेदर्पो नरश्रेष्ठ स च मानः कृते गतः ॥ यस्त्वं संस्तभ्यसलिलं भीतो राजन् व्यस्थितः ॥ २० ॥ सर्वत्वांश्चर इत्येवं जनाजल्पं तिसंसदि ॥ व्यर्थं तद्भवतो मन्ये शौर्यं सलिलशायिनः ॥ २१ ॥ उत्तिष्ठ राजन् युध्यस्व क्षत्रियोसि कुलोद्भवः ॥ कौरवो यो विशेषेण कुलं जन्म च संस्मर ॥ २२ ॥ सकथं कौरववंशे प्रशंसन् जन्मचात्मनः ॥ युद्धाद्भीतस्ततस्तोयं प्रविश्य प्रतितिष्ठसि ॥ २३ ॥ अयुद्धमव्यवस्थानं नैष धर्मः सनातनः ॥ अनार्यजुष्टमस्वर्ग्येण राजन्पलायनं ॥ २४ ॥ कथं पारमगत्वा हि युद्धे त्वं वैजिजीविषुः ॥ इमान्निपतितान हृष्ट्वा पुत्रान् भ्रातृन् पितृन् स्तथा ॥ २५ ॥ संबंधिनो वयस्यांश्च मातुलान् वंधवांस्तथा ॥ घातयित्वा कथं तात हृदेतिष्ठसि सांप्रतं ॥ २६ ॥ शूरमानी न शूरस्त्वं मृषावदसि भारत ॥ शूरो हि मिति दुर्बुद्धे सर्वलोकस्य शृण्वतः ॥ २७ ॥

तुल्लकारिणश्छलैरेव हंत व्याहृतिभावः ॥ ७८ ॥ ११० ॥ १११ ॥ विक्रमविक्रमं कुरुष्व ॥ १२३ ॥ १२४ ॥ १२५ ॥ १२६ ॥ १२७ ॥ १२८ ॥ १२९ ॥ १३० ॥ १३१ ॥ १३२ ॥ १३३ ॥ अयुद्धं युद्धवर्जनं अव्यवस्थानं विशेषेण अवस्थानं राज्ञ्येवास्वर्गे वा स्थितिर्व्यवस्थानंतदभावश्चेत्तद्व्यक्षयस्य न धर्म इत्यर्थः ॥ २४४ ॥ २४५ ॥ २४६ ॥ २४७ ॥